

Tomislav Mokrović

Seminar „Colonia Iulia Iader“

Zadar, 2.-6. travnja 2013. godine

U Zadru je ovoga proljeća, u organizaciji Instituta za klasične jezike i antičku civilizaciju *Latina et Graeca* te Privatne klasične gimnazije iz Zagreba, u razdoblju od 2. do 6. travnja, održan tradicionalni, šesti po redu, proljetni seminar za mlade *Colonia Iulia Iader*. Sudjelovali su učenici sedmih i osmih razreda osnovnih škola te učenici klasičnih gimnazija. Ovogodišnji je seminar imao temu „*Urbs et domus*“, a cilj je bio da se polaznici, slušajući predavanja, prevodeći djela antičkih autora te šecući starom zadarskom jezgrom, upoznaju s izgledom rimskoga grada, njegovim građevinama te načinom života u istom.

Polaznici seminara krenuli su u pratnji profesora iz Zagreba te putujući kroz snijegom zametenu Liku i Gorski Kotar stigli u Zadar u ranim poslijepodnevним satima. Nakon smještaja i objeda u *Omladinskom hostelu Zadar* u naselju Borik učenici su se zaputili u centar Zadra. Ondje su, nakon kratkih uvodnih naputaka, podijeljeni u manje grupe, a svaka je grupa dobila listu sa zadacima koje je trebalo izvršiti što uspješnije i u zadanom vremenu. Zadaci su tražili od učenika da pronađu i slikaju se pokraj različitih rimskih ostataka poput taberni, bazilike, gradskih vrata, stupova i sl., a cilj je bio da se kroz iste što bolje upoznaju sa starom gradskom jezgrom te bogatim povijesnim naslijeđem Zadra. Nakon uspješno obavljenih zadataka učenici su uživali u zasluženom soku i sladoledu na zadarskoj rivi. Po povratku u hostel, nakon kraće pauze, uslijedilo je predavanje T. Mokrovića o rimskim kućama, vrstama rimskih vila, načinu njihove gradnje, uređenju, namještaju i dr., sve popraćeno bogatim slikovnim materijalima. Nakon predavanja uslijedila je večera.

Iduće jutro, poslije doručka, učenici su sudjelovali na latinskom lektoratu pod vodstvom prof. Davide Bronzović Švenda. Na lektoratu su čitani ulomci Juvenalovih *Saturae* i Marcijalovih *Epigrammata*, o tome kako je bilo živjeti u rimskome gradu.

Nakon kratke pauze uslijedilo je predavanje T. Mokrovića, o rimskim freskama, tehnici njihove izrade te o četiri pompejska stila, a kao uvod u likovnu radionicu koja je uslijedila nakon ručka. Radionicu je vodila prof. Tatjana Kovačić, a na istoj su učenici imali zadatak da na gipsanim pločicama izrade vlastite freske po rimskom predlošku. Svaki je učenik izrađivao vlastitu fresku, a među odabranim motivima našli su se motivi flore i faune, prikazi arhitekture, mitoloških scena i sl. Kako bi izradili fresku, učenici su prvo olovkom nacrtali tanke linije prikaza koji su željeli naslikati, a zatim su krenuli u miješanje boja kako bi dobili boje što sličnije onim rimskim. Nakon toga uslijedilo je nanošenje tempere na gipsanu pločicu te oslikavanje željenog prikaza. Poslije večere polaznici su imali priliku prošetati Zadrom u predvečerje, gledati zalazak Sunca i uživati u zvucima morskog orgulja na zadarskoj rivi.

Četvrtak je bio rezerviran za pravu malu avanturu – izlet na otok Ugljan. Poslije polusatnog ugodnog putovanja najfrekventnijom trajektnom linijom naše obale, onom koja povezuje grad Zadar s otokom Ugljanom, pristali smo u mjestu Preko. Ondje smo iznajmili bicikle te se njima uputili prema cilju – mjestu Muline. Vozili smo se najprije uz more prolazeći kroz mala ugljanska mjesta Poljana i Sutomišćica uživajući u suncu i prekrasnom pogledu na Zadar i okolicu, a zatim smo se, u mjestu Lukoran, uspeli na cestu koja spaja sva mjesta na otoku te njome nastavili put prema našem odredištu.

Uz usputna zaustavljanja zbog okrijepe i popravljanja lanaca te nakon dvije-tri puknute gume, stigli smo na cilj, u prekrasnu uvalu Muline gdje su nas čekali ostaci rimske *vilae rusticae* iz 1./2. stoljeća. Ondje je učenike čekao novi zadatak. Podijeljeni u grupe morali su pronaći ostatke razbijenih rimskih keramičkih posuda, sastaviti ih te rekonstruirati natpis koji se nalazio na njima i na kraju ga prevesti. Na posudama su se nalazili Marcijalovi epigrama u kojima se spominjalo vino, maslina i razno voće, a učenici su ih, uz manju pomoć prof. Mislava Gjurašina, uspješno rekonstruirali i preveli. Poslije uspješno obavljenog zadatka biciklima smo se, kroz mjesto Ugljan, uputili morskom obalom prema mjestu Čeprijanda gdje nas je sve čekao zasluženi ručak – svima najdraža *pizza*. Nakon objeda i pauze došlo je vrijeme za povratak u Preko gdje smo vrijeme do trajekta prikratili pićem u obližnjem kafiću. Po povratku u hostel uslijedila je večera i zasluženi odmor.

U petak ujutro, nakon doručka, učenici su još jednom posjetili centar grada, ali ovdje puta kako bi posjetili Muzej antičkoga stakla te otkrili i upoznali se sa svim blagom koje isti čuva. Osim bogatog postava brojnih staklenih predmeta poput urni, kozmetičkog pribora, raznih čaša, tanjura, balzamarija i dr., učenici su imali priliku gledati kako nastaju šarene staklene perle te puhača stakla kako od neuglednog komada užarenog stakla izrađuje prekrasne staklene posude. Nakon povratka u hostel učenike je čekao sljedeći zadatak – dovršiti freske koje su se cijeloga prethodnoga dana sušile. Cilj je bio postići što vjerniji izgled pa su tako raznim alatima i pomagalima poput špahtli i brusnog papira učenici lagano uklanjali komadiće boje kako bi dobili izgled oštećenja na starim zidovima. Nakon što su freske bile gotove uslijedila je pauza i kratak odmor.

Kao posljednji grupni zadatak učenicima su podijeljeni katalozi s fotografijama različitih rimskih predmeta poput djelova posuđa, namještaja, skulptura, pribora za jelo, fontana, žrtvenika, mozaika i sl., a zadatak je bio da na velikom papiru, temeljem svega što su prethodnih dana doznali, vidjeli i naučili, nacrtaju tlocrt svoje rimske kuće te da istu opreme fotografijama iz dobivenog kataloga, a zatim osmisle priču tko je živio u toj kući, čime se bavio, koja mu je prostorija za što služila i slično. Sve su grupe bez ikakva problema i vrlo maštovito odradile i ovaj zadatak.

Na kraju dana upriličena je mala svečanost gdje su svim polaznicima seminara uručene diplome te kao mali znak pažnje paketi knjiga izdavača *Latina & Graeca*. Nakon svečanosti polaznici su zajedno s profesorima uživali u večeri, a nakon toga svi su se zajedno još jednom uputili do stare gradske jezgre kako bi se posljednji put prošetali Zadrom, popili piće, osladili se sladoledom ili se fotografirali.

Posljednjega dana seminara, a prije povratka u Zagreb, bilo je potrebno obići još jedan značajan, ali nažalost široj javnosti nedovoljno poznat lokalitet – Aseriju. Učenici

su imali prilike obići ostatke ove liburnsko-rimske gradine, vidjeti njezine imponantne zidine kao i ostatke liburnskih nadgrobnih spomenika - cipa, ali i uživati u prekrasnom pogledu koji se s gradine pruža na Ravne Kotare. Nakon Aserije, puni dojmova, krenuli smo za Zagreb.

Nadamo se da su polaznici mnogo toga novoga naučili te da će svoje znanje rado dijeliti sa svojim prijateljima te na taj način širiti svijest o važnosti očuvanja naše kulturne baštine. Također, nadamo se da će polaznicima seminar ostati u lijepom sjećanju i da će dojmove i doživljaje s istoga dugo pamtit. Do nekog budućeg susreta, veliki pozdrav!

POLAZNICI SEMINARA:

Laura Bračun i Pierpaola Saračević (O.Š. *M. Gupca*, Zagreb)
 Nikola Briški i Klara Komadina (O.Š. *S. S. Kranjčević*, Zagreb)
 Fran Čutura, Lucija Nera Đurić i Klara Marasović (O.Š. *I. Kršnjavog*, Zagreb)
 Rok Petar Bogdanić i Nina Škarec (O.Š. *M. Krleža*, Zagreb)
 Petar Leon Peričić i Vid Marković (O.Š. *P. Miškine*, Zagreb)
 Bianka Crnković, Karla Hršak i Asja Rusan (O.Š. *J. J. Strossmayer*, Zagreb)
 Gita Grah i Tena Matek (O.Š. *Tin Ujević*, Zagreb)
 Helena Shek Brnardić i Tin Tunjić (*Klasična gimnazija*, Zagreb)
 Katarina Banić i Luka Grifoni (*Nadbiskupska klasična gimnazija*, Zagreb)
 Lucija Begić, Toni Gligić, Lukša Ivanković i Dan Jergović (*Privatna klasična gimnazija*, Zagreb)

PREDAVAČI:

David Bronzović Švenda, prof. (*Privatna klasična gimnazija*, Zagreb)
 Dr. sc. Ivo Fadić (*Muzej antičkoga stakla*, Zadar)
 Mislav Gjurašin, prof. (O.Š. *S. S. Kranjčević*, Zagreb)
 Tatjana Kovačić, učitelj savjetnik za likovnu kulturu (Zagreb)
 Prof. dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić (*Katedra za staru povijest, Filozofski fakultet*, Zagreb)
 Tomislav Mokrović, univ. bacc. (*Privatna klasična gimnazija*, Zagreb)
 Zlatko Šešelj, prof. (*Privatna klasična gimnazija*, Zagreb)